

ISSN: 3060-4613

MAKTABGACHA
VA MAKTAB
TA'LIMI VAZIRLIGI

O'zbekiston
Milliy Pedagogika
Universiteti

№7(1)
2026

- 13.00.00 Pedagogika fanlari
- 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
- 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
- 13.00.03 Maxsus pedagogika
- 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
- 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
- 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
- 13.00.07 Ta'limda menejment
- 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
- 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
- 07.00.00 Tarix fanlari
- 19.00.00 Psixologiya fanlari
- 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
- 02.00.00 Kimyo fanlari
- 03.00.00 Biologiya fanlari
- 09.00.00 Falsafa fanlari
- 10.00.00 Filologiya fanlari
- 11.00.00 Geografiya fanlari

M

AKTABGACHA VA AKTAB TA'LIMI

Pedagogika, psixologiya fanlariga ixtisoslashgan ilmiy jurnal

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Elektron nashr. 400 sahifa,
1-iyul, 2026-yil.

BOSH MUHARRIR:

Karimova E'zoza Gapijanovna – O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vaziri

BOSH MUHARRIR O'RINBOSARI:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Pedagogika fanlari doktori, professor

TAHRIRIYAT KENGASHI A'ZOLARI

Ibragimov X.I. – pedagogika fanlari doktori, akademik
Shoumarov G'.B. – psixologiya fanlari doktori, akademik
Qirg'izboyev A.K. – Tarix fanlari doktori, professor
Jamoldinova O.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Sharipov Sh.S. – pedagogika fanlari doktori, professor
Shermuhhammadov B.Sh. – pedagogika fanlari doktori, professor
Ma'murov B.B. – pedagogika fanlari doktori, professor
Madraximova F.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Kalonov M.B. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Nabiyev D.X. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Qo'ldoshev Q. M. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Ikramxanova F.I. – filologiya fanlari doktori, professor
Ismagilova F.S. – psixologiya fanlari doktori, professor (Rossiya)
Stoyuxina N.Yu. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Rossiya)
Magauova A.S. – pedagogika fanlari doktori, professor (Qozog'iston)
Rejep O'zyurek – psixologiya fanlari doktori, professor (Turkiya)
Woogyu Cha – Koreya milliy ta'lim universiteti rektori (Koreya)
Polonnikov A.A. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Belarus)
Mizayeva F. O. – Pedagogika fanlari doktori, dotsent
Baybayeva M.X. – pedagogika fanlari doktori, professor
Muxsiyeva A.T. – pedagogika fanlari doktori, professor
Aliyev B. – falsafa fanlari doktori, professor
Abdullayeva N. Sh. – Pedagogika fanlari doktori (DSc), professor
Doniyorov S. M. – "Yangi O'zbekiston" va "Pravda Vostoka" gazetalari tahririyati DM bosh muharriri, O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatgan jurnalist, filologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
G'afurov D. O. – falsafa fanlari doktori (Phd)
Shomurodov R.T. – iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Mirzayeva F. O. – pedagogika fanlari doktori (DSc), dotsent
Jalilova S.X. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Bafayev M.M. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Usmonova D.I. – Samarqand iqtisodiyot va servis institute dotsenti
Saifnazarov I. – falsafa fanlari doktori, professor
Nematov Sh.E. – pedagogika fanlari nomzodi (PhD)
Tillashayxova X.A. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Yuldasheva F.I. – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Yuldasheva D.B. – filologiya fanlari bo'yicha falsafa (PhD) doktori, dotsent
Tangriyev A. T. – Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti kafedra professori
Ashurov R. R. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Panjiyev M. A. – Qashqadaryo viloyati Maktabgacha va maktab ta'limi boshqarmasi boshlig'ining birinchi o'rinbosari
Xudayberganov N. A. – Xorazm Ma'mun akademiyasi Tabiiy fanlar bo'limining katta ilmiy xodimi, biologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Vaxobov Anvar Abdusattor o'g'li – Pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori, dotsent

Muassis: "Tadbirkor va ishbilarmon" MChJ

Hamkorlarimiz: O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligi, O'zbekiston milliy pedagogika universiteti

EDITOR-IN-CHIEF:

Karimova E'zoza Gapirzhanovna – Minister of Perschool and School Education of the Republic of Uzbekistan

DEPUTY EDITOR-IN-CHIEF:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

EDITORIAL BOARD MEMBERS:

Ibragimov X.I. – Doctor of Pedagogical Sciences, Academician

Shoumarov G. B. – Doctor of Psychological Sciences, Academician

Qirg'izboyev A. K. – Doctor of Historical Sciences, Professor

Jamoldinova O.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Sharipov Sh.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Shermuhhammadov B.Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Ma'murov B.B. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Madraximova F.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Kalonov M.B. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Nabiyev D.X. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Koldoshev K. M. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Ikramxanova F.I. – Doctor of Philological Sciences, Professor

Ismagilova F.S. – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Russia)

Stoyuxina N.Yu. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Russia)

Magauova A.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Kazakhstan)

Rejep O'zyurek – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Turkey)

Wookyu Cha – President of the National University of Education, Korea (South Korea)

Polonnikov A.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Belarus)

Mizayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Baybayeva M.X. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Muxsiyeva A.T. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Aliyev B. – Doctor of philosophy, professor

Abdullayeva N. Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Professor

Doniyorov S. M. – Editor-in-Chief of the DM Editorial Office of the newspapers “Yangi O'zbekiston” and “Pravda Vostoka”, Honored Journalist of the Republic of Uzbekistan, Doctor of Philosophy (PhD) in Philology, Associate Professor

Gafurov D. O. – Doctor of Philosophy (PhD)

Shomurodov R.T. – Candidate of Economic Sciences (PhD), Associate Professor

Mirzayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Associate Professor

Jalilova S.X. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Bafayev M.M. – Doctor of Philosophy in Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Usmonova D.I. – Associate Professor, Samarkand Institute of Economics and Service

Saifnazarov I. – Doctor of philosophy, professor

Nematov Sh.E. – Candidate of Pedagogical Sciences (PhD)

Tillashayxova X.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva F.I. – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva D.B. – Doctor of Philosophy (PhD) in Philological Sciences, Associate Professor

Tangriyev A.T. – is a professor of Tashkent State University of Economics

Ashurov R. R. – Doctor of Philosophy (PhD) in Psychology, Associate Professor

Panjiyev M. A. – First Deputy Head of the Department of Preschool and School Education of the Kashkadarya Region

Khudaiberganov N. A. – Senior Researcher of the Department of Natural Sciences of the Khorezm Mamun

Academy, Doctor of Philosophy (PhD) in Biological Sciences

Vakhobov Anvar Abdusattor oglu – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences, Associate Professor

“Maktabgacha va maktab ta'limi” jurnali O'zbekiston Respublikasi Oliy attestatsiya komissiyasining quyidagi qarorlariga asosan pedagogika va psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD) hamda fan doktori (DSc) ilmiy darajasiga talabgorlarning dissertatsiyalaridagi asosiy ilmiy natijalarni chop etish uchun milliy ilmiy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan:

Pedagogika fanlari bo'yicha: OAK Kengashi tavsiyasi (26.08.2024-y., №11-05-4381/01) asosida:

- Ekspert kengashi (29.10.2024-y., №10)
- Rayosat qarori (31.10.2024-y., №363/5)

Psixologiya fanlari bo'yicha: Toshkent davlat pedagogika universiteti murojaatiga asosan OAK tavsiyasi (24.04.2025-y., №11-05-2566/01):

- Ekspert kengashi (25.05.2025-y., №10)
- Rayosat qarori (08.05.2025-y., №370/5)

“Maktabgacha va maktab ta'limi”
jurnali

26.09.2023-yildan

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti
Administratsiyasi huzuridagi Axborot
va ommaviy kommunikatsiyalar
agentligi tomonidan **№C-5669363**
reyestr raqami tartibi bo'yicha
ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: **№136361**

MUNDARIJA

Raqamli ta'lim muhitida o'quvchilarning milliy qadriyatlarga oid tasavvurlarini shakllantirishning pedagogik-psixologik mexanizmlari.....	10
<i>Davlatnazarova Ziyodabonu Muxtor qizi</i>	
Talabalarning xulqidagi devyatsiya darajasining yuqorilab ketishiga ta'sir etuvchi ijtimoiy-psixologik omillar.....	16
<i>Ergashev Jo'rabek Xalilovich</i>	
Zo'rvonlikka uchragan bolalarni va ularning oilalarini zo'rvonlikdan himoya qilishning normativ-huquqiy va ijtimoiy-psixologik asoslari.....	19
<i>Ergasheva Gullolaxon Nosirjon qizi</i>	
Tinglab tushunish kompetensiyasining psixolingvistik va pedagogik asoslari.....	24
<i>Jonbo'tayeva Maxarramxon</i>	
O'z-o'zini rivojlantirish kompetensiyasining kasbiy kompetentlik tizimidagi o'рни.....	27
<i>Kutliyeva Feruzaxon Yusupovna</i>	
Eshitishda nuqsoni bo'lgan bolalarning ijtimoiylashuvini ta'minlashga xizmat qiluvchi zamonaviy kompleksni rivojlantirish.....	31
<i>Yunusov Mirsaid Xudayarovich, Istamova Sevdo Ashirqul qizi</i>	
Elektr tizimlari dinamik barqarorligini STEAM va Spiral (Regressus, Progressus) metodlari asosida o'qitish.....	35
<i>Safarov Xoliyor Sayyid Safar o'g'li</i>	
O'quvchilarda badiiy-estetik did va dizaynerlik ko'nikmalarini rivojlantirish metodikasi.....	39
<i>Norbutayeva Dilafuz Abdurasulovna</i>	
Talabalarda ijtimoiy yetuklikni rivojlantirishning psixologik mexanizmlari va uning ta'lim sifatiga ta'siri.....	43
<i>Rahimova Nazokatxon Kasimjonovna</i>	
Model for Improving Students' Professional Competencies Based on Motivational Learning Approach.....	49
<i>Alibekova Mahzuna</i>	
Bo'lajak tarix o'qituvchilarining tarixiy tafakkurini shakllantirishning tuzilmasi va pedagogik komponentlari... 54	54
<i>Djumaniyazov Farxod Ulugbekovich</i>	
Yengil atletika bilan shug'ullanuvchi 14-16 yoshli sportchi qizlarda mashg'ulotlar davomiyligi.....	59
<i>Oralova Bibixol Husniddin qizi, G'ulomova Maftuna Sayfulla qizi</i>	
Boshlang'ich ta'limda ingliz tilini o'yinlar orqali o'rgatish.....	64
<i>Ruzmetova D. A.</i>	
Bo'lajak texnologiya fani o'qituvchisining axloqiy faoliyatini shakllantirishda pedagogik vositalarning imkoniyatlari.....	68
<i>Saydanova Dilafuz Sadirdinovna</i>	
Xorijiy tajribalar va zamonaviy yondashuvlar asosida tyutorlar kasbiy salohiyatini rivojlantirishda malaka oshirish tizimini takomillashtirish.....	75
<i>Ubaydullayev Zuxriddin Botirovich</i>	
Effective Classroom Activities for Developing Speaking Skills Among EFL Learners.....	79
<i>Akhmatova Munisa Orif qizi</i>	
Xalqaro va milliy baholash dasturlarini hisobga olgan holda boshlang'ich ta'lim mazmunini yangi ta'lim trendlari bilan boyitish.....	86
<i>Gulmira Abdullayeva, Egamberganova Yorqinoy Ollobergan qizi</i>	
Ijtimoiy tarmoqlarning shaxs identifikatsiyasiga ta'sirining ijtimoiy-psixologik omillari.....	90
<i>Tojiboyeva Nodiraxon Tursunaliyevna</i>	
Analysis of the Methodology for Developing Students' Creative Thinking Competence Using Artificial Intelligence Tools Based on STEAM Educational Technologies.....	94
<i>Tursunaliyeva Nazokat Tokhir qizi</i>	

Oliy ta'lim muassasalarida e-Portfolio ma'lumotlarini markazlashmagan tarzda boshqarishning afzalliklari va muammolari	102
<i>Yusupova Dono Adambayevna, Jalolov Tursunbek Sadriddinovich</i>	
Boshlang'ich sinf o'qituvchilarining inklyuziv-tolerantlik haqidagi qarashlari tahlili	110
<i>Amangeldiyeva Adolat Ravshanbek qizi</i>	
Maktabgacha yoshdagi bolalarni savod o'rgatishga tayyorlashning samarali shakl, metod va didaktik vositalari	115
<i>Go'zal Qurbonova</i>	
Maktabgacha katta yoshdagi bolalarda hayot xavfsizligi ko'nikmalarini shakllantirishning dolzarb pedagogik masalalari.....	121
<i>Muratova Munavvar O'rol qizi</i>	
Tarkibida toponimlar mavjud maqol va matallarning lingvomadaniy xususiyatlari va ularni o'qitishning lingvodidaktik asoslari.....	126
<i>Usmonova Zamira Jaxongirovna</i>	
Psixologik-pedagogik tadqiqotlarda tassavur fenomenologiyasi	130
<i>Axmedova Shaxlo Shoxob qizi</i>	
Bo'lajak tasviriy san'at o'qituvchilarining kasbiy kompetensiyasini rivojlantirish metodikasi (haykaltaroshlik san'ati misolida).....	133
<i>Panayeva Maloxat Muminovna</i>	
Взаимосвязь склонности к сравнению внешности, интернет-зависимости и уровня притязаний у студентов-юношей	136
<i>Багдасарова Диана Левоновна</i>	
Роль каракалпакской народной национальной музыки в формировании духовно-нравственных качеств учащихся	141
<i>Зарымова Турсынай Бердибай кызы</i>	
A Review of the Literature on Stem Cells in Dentistry	145
<i>Ruziyeva Kamola Akhtamovna</i>	
Bolalar musiqa va san'at maktablarida estrada san'atini o'qitish masalalari (gitara cholg'usi misolida)	150
<i>Abdullayev O'tkir Sadullayevich</i>	
Talabalarda innovatsion kasbiy kompetentlikni rivojlantirish texnologiyalari	154
<i>Avezov Davronbek Soburovich</i>	
O'zbek xalq pedagogikasi an'alarining zamonaviy ta'lim tizimidagi transformatsiyasi	158
<i>Erkaboyeva Nigora Shermatovna</i>	
Texnika va iqtisodiyot yo'nalishidagi oliy ta'lim muassasalari talabalarida ingliz tilini mustaqil o'rganishning psixologik-pedagogik xususiyatlari	163
<i>Mamatqodirova Gulnigor Rustamjonovna</i>	
Yangi dunyoviy tartibotning shakllanishi jarayonida siyosiy taraqqiyot barqarorligi va xavfsizligini ta'minlash muammolari	168
<i>Nazarov Alisher Narimanovich</i>	
Ota-onasiz tarbiyalanayotgan o'smir o'g'il bolaning ijtimoiy-psixologik xususiyatlari.....	171
<i>Qodirov Jahongir Neymat o'g'li</i>	
Kutubxona muhitida talabalarining mustaqil ta'lim faoliyatini tashkil etishning innovatsion modellari.....	176
<i>Qosimova Xolida Nabiyevna</i>	
Jismoniy imkoniyati cheklangan maktabgacha yoshdagi bolalarda milliy harakatli o'yinlar orqali jismoniy sifatlarni rivojlantirish	179
<i>Raxmatullayeva Durdoni Fazliddin qizi</i>	
Personalized Approach to the Treatment of Generalized Periodontitis in the Prediction of Cardiovascular Complications Based on Salivary Proteomic Profiling.....	182
<i>Shodiev O. U., Nazarova N. Sh., Agababayan I. R.</i>	
O'smirlarda irratsional ustanovkalar shakllanishining ijtimoiy-psixologik omillari	187
<i>Toshboltayeva Nodira</i>	
Роль интерактивного лингвокультурологического пространства в формировании лингвокультурной компетенции студентов национальных групп филологических направлений.....	191
<i>Рустамова Ферузахон Махмуджановна</i>	

Talabalarining darsdan tashqari vaqtda mustaqil ravishda jismoniy tarbiya bilan shug'ullanishini shakllantirish	196
Dusanov Shuxrat Abdiraakovich	
Kutubxona muhitida talabalarining mustaqil ta'lim faoliyatini tashkil etishning innovatsion modellari	201
Qosimova Xolida Nabiyeva	
Jismoniy tarbiya darslarida bo'lajak o'qituvchilarning kasbiy-pedagogik kompetensiyasini takomillashtirish mexanizmlari	205
Xoliqnazarov Azamat Begaliyevich	
Oliy ta'lim talabalarida kreativ fikrlashni fanlararo integratsiya asosida shakllantirish	209
Allanazarova Dilobar Baxromovna	
"Alpomish" dostonida obrazlar nutqidagi pedagogik qarashlar	213
Boboqulova Aziza Adizovna	
Researching the Biochemistry and Physical Chemistry of Oral Fluid in Kids Who Are Acting Strangely	217
Eraliyeva Zulfiya Makhmudovna, Buzrukhoda Javohir	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarini mikro matnlarni o'qitishga qaratilgan kognitiv metodlar	222
I. Matrasulova	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarining yozma nutq ko'nikmalarini shakllantirishda raqamli didaktik vositalardan foydalanish metodikasi	225
Komilova Dilnozaxon Abdulhayevna, Xoliqova Mubinabonu Jamoliddin qizi	
Oliy ta'lim muassasalarida onomastik leksikani lingvokulturologik yondashuv asosida o'qitishning strategik-metodik asoslari	229
Mamatqulova Baxtixon Ravshanovna	
Raqamli matnlarning lisoniy va pragmatik xususiyatlari	232
Mashrapova Sevara Xabibovna	
Extensive Pelvic Ureteral Abnormalities and Reconstructive Operations in Patients	237
Mukhsinov Sardor	
Pedagogikada metodlardan foydalanish	241
Maxmudova Nargiz Djumaniyazovna	
Diqqat yetishmasligi giperaktivlik buzilishini davolash usullari	245
Otbasarova Umida Mexmonovna, Inogamova Rano Bahodirovna	
Talabalaridagi sanogen tafakkurning psixologik xususiyatlarini empirik tadqiq etish masalasi	249
Tulyaganova Dilnoza Ulug'bek qizi	
Raqamli ta'lim texnologiyalaridan foydalanishning xorijiy va milliy tajribasini qiyosiy tahlil qilish	253
Abdullayev Sherzodbek	
Context, Intention, and Meaning in English Language Teaching: Developing Pragmatic Awareness in Learners of English as a Foreign Language	256
Keldiyarova Shakhriyoz, Keldiyarova Mohlaroyim	
Maktabgacha yoshdagi bolalarni steam yondashuvi yordamida og'zaki muloqotga o'rgatish mashqlar tizimi	267
Yunusova Malika Miralimovna	
Культурные и исторические коды франции в автобиографической прозе марселя паньоля	270
Рахманкулова Дилафруз Азимовна	
Трансформация роли преподавателя в условиях цифровизации высшего образования	274
Рахматова Нигина Исломовна	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida tasviriy san'atning tutgan o'rni	278
Sultonova Marxabo	
Boshlang'ich sinf matematika darslarida matematik tasavvurlarni shakllantirish metodikasi	283
Akramova Fotimabonu Kurbonovna	
Boshlang'ich sinflarda matematika fanini o'qitishda sun'iy intellekt texnologiyalaridan foydalanish imkoniyatlari	288
Axmedov Muslimjon Usmonovich	
Boshlang'ich ta'limda musiqa ta'limini sun'iy intellekt va shaxsga yo'naltirilgan pedagogika asosida tashkil etishning ilmiy-metodik asoslari	295
Djumabayeva Muqaddas	

“Suvning agregat holatlari va tabiatda aylanishi” mavzusini o‘rgatishda 4K ko‘nikmasini rivojlantirish	300
<i>Esnazarov Abdiganiy Jamalatdinovich</i>	
Raqamli vositalar asosida mexatronika va robototexnika yo‘nalishi talabalarini o‘qitishning pedagogik-psixologik xususiyatlari	307
<i>Ikromov Muhammad-Anasxon Xakimjon o‘g‘li</i>	
Najmiddin Kubroning ilmiy merosi	311
<i>Jahongir Jumanov</i>	
Oliy ta‘lim muassasalarida talabalarda tejamkorlikni shakllantirishning o‘rni.....	314
<i>Jo‘rayev Alisher Tursinboyevich</i>	
Milliy va umuminsoniy qadriyat fenomenining pedagogik tadqiqotlarda o‘rganilishi.....	318
<i>Jovliyev Jo‘rabek Alisher o‘g‘li</i>	
Jazo muddatini o‘tayotgan shaxslarda emotsional buzilishlarning ijtimoiy-psixologik sabablari	322
<i>Manzitov Baxtiyor Tolibovich</i>	
Maktabgacha ta‘lim jarayonida o‘yin texnologiyalarini qo‘llashning pedagogik asoslari va samaradorligi	329
<i>Nyutnova Xilola Lochinbekovna, Mayliyeva Nasiba Axmedovna</i>	
Ta‘lim menejmentida Predictive Analytics texnologiyalaridan foydalanish istiqbollari	332
<i>Primqulova Aziza Mirzaahmad qizi</i>	
Yosh sportchilarda tezlik-kuch sifatlarini rivojlantirish usullari	337
<i>Chariyev Ulug‘bek Abdujabbarovich, Radjabov Jaxongir Furkatovich</i>	
Z avlod psixologik xususiyatlariga mos zamonaviy tarbiya texnologiyalari	342
<i>Ravshanov Sanjar Tolibjonovich</i>	
Tanqidiy fikrlashni rivojlantirish texnologiyasida refleksiya mexanizmining o‘rni	346
<i>Raxmonova Mahfuzaxon Xasan qizi</i>	
Iqtisodiy o‘shishning mohiyati	350
<i>Sayfiddinova Sabina Muhiddinovna</i>	
Dasturlash ko‘nikmalarini baholashda generativ sun‘iy intellekt va gamifikatsiya integratsiyalashgan arxitektura modelini ishlab chiqish.....	353
<i>Sultanov Ravshonbek Otonazarovich</i>	
Ta‘lim klasteri sharoitida talabalarining loyihalash kompetensiyalarini rivojlantirishning zaruriyati	356
<i>Sultanova Dilnura Abdurashidovna</i>	
Stereometriya darslarida o‘quvchilarning fazoviy tasavvurini va tasvirlash savodxonligini 3D modellashtirish vositasida rivojlantirish	359
<i>Sultonova Shahnoza Yusuf qizi, Sultonova Dilrabo Yusuf qizi</i>	
Chayon zahring biologik xususiyatlari, toksikologik ta‘siri va biotexnologiyadagi istiqbolli qo‘llanilishi.....	365
<i>To‘xtamurodova Feruza</i>	
Pedagogik uslublarning o‘qituvchilarning kasbiy rivojlanish bosqichlaridagi xususiyatlari	369
<i>Turayeva Dilafruz Rustamboevna</i>	
Sun‘iy intellekt va raqamli ta‘lim texnologiyalari integratsiyasi asosida oliy ta‘limda fizika fanini o‘qitish metodikasini takomillashtirish	375
<i>Usubjonova Durdona Fazliddin qizi</i>	
Maktabgacha ta‘lim tashkilotlarida ta‘lim va tarbiya maqsadlarini o‘yin mexanikasiga integratsiya qilishning interaktiv modulli texnologiyalarini takomillashtirish	379
<i>Xolmatova Dilshoda Sherali qizi</i>	
Oliy ta‘lim muassasalari bitiruvchilarida shaxsiy qadriyatlarning kasbiy karyerani rejalashtirishdagi ijtimoiy-psixologik ahamiyati	384
<i>Xolyigitova Nasiba Xabibullayevna</i>	
Особенности формирования совместной познавательной деятельности в образовательном процессе.....	388
<i>Абдрахманова А. С.</i>	
Влияние корпоративной культуры вуза на формирование профессиональных ценностей студенческой молодежи.....	393
<i>Бекбаев Рауф Рустамович</i>	

IQTISODIY O'SISHNING MOHIYATI

Sayfiddinova Sabina Muhiddinovna

CHDPU Pedagogika fakulteti Menejment yo'nalishi 24-1-guruh talabasi

Taqrizchi: A. N. Rasulov

CHDPU "Iqtisodiyot va menejment" kafedrası mudiri p.f.f.d. (PhD)

dotsent

Annotatsiya: Ushbu maqolada iqtisodiy o'sishning nazariy asoslari, uning mazmun-mohiyati, iqtisodiy rivojlanishdagi o'rni hamda unga ta'sir etuvchi asosiy omillar tahlil qilingan. Iqtisodiy o'sishning yalpi ichki mahsulot (YAIM) hajmi va aholi jon boshiga to'g'ri keladigan real YAIM orqali baholanishi yoritilgan. Shuningdek, iqtisodiy o'sishning ekstensiv va intensiv turlari, mehnat unumdorligi, kapital samaradorligi, tabiiy resurslardan oqilona foydalanish hamda fan-texnika taraqqiyotining iqtisodiy rivojlanishdagi ahamiyati ko'rib chiqilgan. Maqolada iqtisodiy o'sishning aholi turmush darajasi, bandlik, investitsiyalar, tadbirkorlik faoliyati va milliy farovonlikka ta'siri tahlil etilib, O'zbekiston iqtisodiyotining barqaror rivojlanishi uchun mavjud imkoniyatlar va istiqbolli yo'nalishlar yoritilgan.

Kalit so'zlar: iqtisodiy o'sish, yalpi ichki mahsulot (YAIM), iqtisodiy rivojlanish, ekstensiv o'sish, intensiv o'sish, mehnat unumdorligi, kapital samaradorligi, investitsiyalar, tadbirkorlik, milliy farovonlik, iqtisodiy islohotlar, raqobatbardoshlik.

Abstract: This article examines the theoretical foundations of economic growth, its essence, significance in economic development, and the main factors influencing it. The study explains the assessment of economic growth through Gross Domestic Product (GDP) and real GDP per capita. It also discusses extensive and intensive types of economic growth, labor productivity, capital efficiency, rational use of natural resources, and the role of scientific and technological progress in economic development. Furthermore, the article analyzes the impact of economic growth on living standards, employment, investment, entrepreneurship, and national welfare. Particular attention is given to the opportunities and perspectives for ensuring sustainable economic development in Uzbekistan.

Key words: economic growth, Gross Domestic Product (GDP), economic development, extensive growth, intensive growth, labor productivity, capital efficiency, investments, entrepreneurship, national welfare, economic reforms, competitiveness.

Аннотация: В данной статье проанализированы теоретические основы экономического роста, его сущность, роль в экономическом развитии, а также основные факторы, влияющие на него. Рассмотрена оценка экономического роста посредством объема валового внутреннего продукта (ВВП) и реального ВВП на душу населения. Также рассмотрены экстенсивный и интенсивный типы экономического роста, производительность труда, эффективность использования капитала, рациональное использование природных ресурсов и значение научно-технического прогресса в экономическом развитии. В статье проанализировано влияние экономического роста на уровень жизни населения, занятость, инвестиции, предпринимательскую деятельность и национальное благосостояние, а также освещены существующие возможности и перспективные направления обеспечения устойчивого развития экономики Узбекистана.

Ключевые слова: экономический рост, валовой внутренний продукт (ВВП), экономическое развитие, экстенсивный рост, интенсивный рост, производительность труда, эффективность использования капитала, инвестиции, предпринимательство, национальное благосостояние, экономические реформы, конкурентоспособность.

KIRISH

Bugungi rivojlanib borayotgan davrda mamlakatlararo munosabatlar ularning iqtisodiy rivojlanganlik darajasi bilan bevosita bog'liq bo'lib qolgan. Iqtisodiyoti rivojlangan davlatlar boshqa barcha sohalarda ham boshqa davlatlardan oldinda turishadi, jahon reytingida ham top o'rinlarni egallab kelishadi. Masalan, iqtisodiyoti rivojlangan davlatlarda ta'lim tizimi sifatli yo'lga qo'yilgan, sog'liqni saqlash sohasida ham yetuk mutaxassislar yetarlicha bo'ladi. O'zbekiston ham mustaqillik yillarida bosqichma-bosqich iqtisodiy islohotlarni amalga oshirib, barqaror o'sish sur'atlariga erishmoqda. Xususan, so'nggi yillarda olib borilayotgan bozor iqtisodiyotiga o'tish, investitsiya muhitining yaxshilanishi, kichik biznes va tadbirkorlikni qo'llab-quvvatlash siyosati mamlakat iqtisodiyotiga ijobiy ta'sir ko'rsatmoqda.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Iqtisodiy o'sishning nazariy va amaliy jihatlari iqtisodchi olimlar tomonidan keng tadqiq etilgan.

Sh.Sh. Shodmonov, U.V. G'afurov va U.A. Alimuxamedovlarning tadqiqotlarida iqtisodiy o'sishning mazmun-mohiyati, uning ekstensiv va intensiv turlari hamda ishlab chiqarish omillaridan samarali foydalanish masalalari yoritilgan. Mualliflar iqtisodiy o'sishni ta'minlashda mehnat unumdorligi, kapital samaradorligi, investitsiyalar va ilmiy-texnik taraqqiyotning muhim ahamiyatga ega ekanligini ta'kidlaydilar.

A.V. Vahobov, Sh.X. Xajibakiyev va M.M. Ishanxodjayev iqtisodiy rivojlanishni jahon iqtisodiyoti va xalqaro iqtisodiy munosabatlar nuqtayi nazaridan o'rganib, milliy iqtisodiyotning raqobatbardoshligini oshirishda tashqi iqtisodiy aloqalar, investitsiyalar va xalqaro integratsiyaning o'rnini asoslab berganlar.

U. Tirkashev iqtisodiy o'sish darajasini ifodalovchi ko'rsatkichlar tizimini tadqiq etgan bo'lsa, N.G. Baxtiyovna O'zbekistonda iqtisodiy o'sishga ta'sir etuvchi asosiy omillarni tahlil qilgan.

Shuningdek, Y. Oyjamol iqtisodiy o'sish omillarini, Y.P. Urunbayev va R.D. Mansurovna esa iqtisodiy o'sish bilan mehnat unumdorligi o'rtasidagi o'zaro bog'liqlikni tadqiq etganlar.

Mazkur ilmiy qarashlarning tahlili iqtisodiy o'sishning barqarorligini ta'minlashda intensiv rivojlanish, innovatsiyalarni joriy etish, mehnat unumdorligini oshirish, investitsion faollikni kuchaytirish va mavjud resurslardan oqilona foydalanish muhim ahamiyatga ega ekanligini ko'rsatadi.

TADDIQOT METODOLOGIYASI

Mazkur tadqiqotda iqtisodiy o'sishning mazmun-mohiyati, asosiy omillari va mamlakat taraqqiyotidagi ahamiyatini o'rganish maqsadida ilmiy adabiyotlarni tahlil qilish, qiyosiy tahlil, tizimli yondashuv, statistik ma'lumotlarni o'rganish hamda umumlashtirish metodlaridan foydalanildi. Tadqiqot jarayonida iqtisodiy o'sishga ta'sir etuvchi investitsiyalar, mehnat unumdorligi, innovatsiyalar, ishlab chiqarish samaradorligi va tashqi iqtisodiy aloqalar kabi omillar nazariy jihatdan tahlil qilindi. Olingan natijalar asosida barqaror iqtisodiy o'sishni ta'minlashning muhim yo'nalishlari umumlashtirildi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Iqtisodiy o'sish - mamlakatda tovarlar ishlab chiqarish va xizmatlar yaratish hajmining oldingi yil (davr) larga nisbatan ko'paygan miqdorda takrorlanishi. Iqtisodiy o'sishni ta'minlash har qanday mamlakat iqtisodiy siyosatining asosiy maqsadi hisoblanadi. Yildan yilga aholi sonining ko'payishi, kishilar ehtiyojlarining muttasil ortib borishi iqtisodiy o'sishni shart qilib qo'yuvchi asosiy sabablardandir. Iqtisodiy o'sish aholi turmush darajasini oshirishga, xalq farovonligini ta'minlashga xizmat qiladi. Iqtisodiy o'sish negizida iqtisodiyotdagi yetakchi tarmoqlarning rivojlanishi turadi. Iqtisodiy o'sish ishlab chiqarishning ilg'or tuzilmasiga, yuqori mehnat unumdorligi darajasiga, ichki va tashqi bozorda talab katta bo'lgan raqobatbardosh mahsulotlar ishlab chiqarishga, mahsulotni qulay bozorlarda sotishga tayanadi. Boshqacha aytganda, iqtisodiy o'sish mahsulot ishlab chiqarishning real hajmini muttasil ko'paytirib borish va ayni paytda jamiyat taraqqiyotida texnologik, iqtisodiy va ijtimoiy tavsiflarning yaxshilanib borishini anglatadi.

Iqtisodiyot har qanday davlatning barqaror rivojlanishini ta'minlovchi asosiy omillardan biri hisoblanadi. Mamlakat iqtisodiyotining o'sishi nafaqat ishlab chiqarish hajmining ortishi, balki aholi turmush darajasining yaxshilanishi, yangi ish o'rinlarining yaratilishi va ijtimoiy sohalarning rivojlanishida ham muhim ahamiyat kasb etadi. Shu sababli iqtisodiy taraqqiyot davlat siyosatining ustuvor yo'nalishlaridan biri sifatida qaraladi. Iqtisodiyot rivojlangan sari mamlakatning moliyaviy imkoniyatlari kengayadi. Korxonalar faoliyati samaradorligi ortib, ishlab chiqarilayotgan mahsulot va xizmatlar hajmi ko'payadi. Bu esa davlat budjetiga tushadigan soliqlar miqdorining oshishiga olib keladi. Natijada ta'lim, sog'liqni saqlash, ilm-fan, madaniyat va infratuzilma kabi muhim sohalarga ko'proq mablag' yo'naltirish imkoniyati paydo bo'ladi. Zamonaviy maktablar, shifoxonalar, yo'llar va kommunikatsiya tarmoqlarining barpo etilishi bevosita iqtisodiy o'sish bilan bog'liqdir. Iqtisodiy rivojlanish aholi bandligini ta'minlashda ham muhim rol o'ynaydi. Yangi korxonalar va ishlab chiqarish quvvatlarining tashkil etilishi natijasida qo'shimcha ish o'rinlari yaratiladi. Bu esa ishsizlik darajasining kamayishiga va aholining daromadlari oshishiga xizmat qiladi. Daromadlarning ortishi, o'z navbatida, iste'mol talabining kengayishiga, ichki bozorning rivojlanishiga va iqtisodiy faollikning yanada kuchayishiga olib keladi. Mamlakat iqtisodiyotining o'sishi investitsion jozibadorlikni ham oshiradi. Barqaror iqtisodiy muhit xorijiy va mahalliy investorlarni yangi loyihalarga mablag' kiritishga undaydi. Investitsiyalar esa zamonaviy texnologiyalarni joriy etish, ishlab chiqarish samaradorligini oshirish va eksport salohiyatini kuchaytirish imkonini beradi. Natijada mamlakatning xalqaro bozordagi raqobatbardoshligi ortadi. Shuningdek, iqtisodiy rivojlanish ijtimoiy barqarorlikning mustahkamlanishiga xizmat qiladi. Aholining daromadlari va yashash sharoitlari yaxshilangani sari kambag'allik darajasi qisqaradi, ijtimoiy tengsizlik kamayadi. Bu esa jamiyatda ijobiy muhitning shakllanishiga, fuqarolarning davlatga bo'lgan ishonchi ortishiga yordam beradi.

O'zbekiston misolida ham iqtisodiy islohotlar mamlakat taraqqiyotining muhim omili bo'lib xizmat qilmoqda. So'nggi yillarda tadbirkorlikni qo'llab-quvvatlash, investitsiyalarni jalb etish va eksport imkoniyatlarini kengaytirishga qaratilgan chora-tadbirlar iqtisodiy o'sishni ta'minlashga xizmat qilmoqda. Natijada yangi ishlab chiqarish korxonalari tashkil etilib, aholi bandligi va farovonligi oshib bormoqda.

Iqtisodiy o'sishning asosiy mohiyati. Iqtisodiy o'sish jamiyatning o'sib borayotgan cheksiz talab va ehtiyojlarini qondirishga xizmat qiladi. Asosiy vazifalari va xususiyatlari quyidagilardan iborat:

1. **Hayot darajasini oshirish:** iqtisodiyot kengayishi bilan aholining real daromadlari ko'payadi, xalq farovonligi va turmush tarzi yaxshilanadi.
2. **Ishlab chiqarish hajmining ortishi:** tovarlar va xizmatlar yaratish miqdori oshadi.
3. **Yalpi ichki mahsulot (YAIM):** o'sish asosan milliy hisob-kitob tizimida YAIM yoki yalpi milliy mahsulot (YAMM)ning yildan yilga o'sish sur'atlari bilan o'lchanadi.

Iqtisodiy o'sish omillari:

1. **Ekstensiv yo'l:** ishlab chiqarish hajmi ko'proq resurslar (yangi ishchi kuchi, qo'shimcha yer maydonlari va kapital)ni jalb qilish hisobiga ko'payadi.
2. **Intensiv yo'l:** mavjud resurslardan unumdor foydalanish, ilm-fan yutuqlari va ilg'or texnologiyalarni joriy etish hamda mehnat unumdorligini oshirish orqali ta'minlanadi.

Iqtisodiyotning rivojlanishi mamlakatning har tomonlama taraqqiy etishiga zamin yaratadi. U nafaqat iqtisodiy ko'rsatkichlarning yaxshilanishiga, balki aholi farovonligi, ijtimoiy barqarorlik va davlatning xalqaro maydondagi nufuzining oshishiga ham bevosita ta'sir ko'rsatadi. Shu bois iqtisodiy o'sishni ta'minlash va uni barqaror davom ettirish har bir davlat oldida turgan eng muhim vazifalardan biri hisoblanadi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Xulosa qilib aytganda, iqtisodiy o'sish mamlakat taraqqiyotining eng muhim ko'rsatkichlaridan biri hisoblanadi. U nafaqat ishlab chiqarish hajmi va iqtisodiy ko'rsatkichlarning ortishini, balki aholi turmush darajasining yaxshilanishi, yangi ish o'rinlarining yaratilishi hamda jamiyat farovonligining oshishini ham ta'minlaydi. Iqtisodiy o'sishning barqaror sur'atlarda davom etishi davlatning moliyaviy salohiyatini mustahkamlab, ta'lim, sog'liqni saqlash, ilm-fan va infratuzilma kabi muhim sohalarning rivojlanishiga keng imkoniyat yaratadi. Shuningdek, iqtisodiy o'sish mamlakatning investitsion jozibadorligini oshiradi, zamonaviy texnologiyalarning joriy etilishiga xizmat qiladi va milliy iqtisodiyotning xalqaro bozordagi raqobatbardoshligini kuchaytiradi. Ayniqsa, intensiv rivojlanish yo'li orqali erishilgan iqtisodiy o'sish uzoq muddatli va samarali natijalarni ta'minlaydi. Chunki bunda mavjud resurslardan oqilona foydalanish, innovatsiyalarni amaliyotga tatbiq etish va mehnat unumdorligini oshirish asosiy omil sifatida namoyon bo'ladi.

Bugungi globallashtirish sharoitida iqtisodiy jihatdan kuchli davlatlar siyosiy, ijtimoiy va madaniy sohalarida ham yuqori natijalarga erishayotganini kuzatish mumkin. Shu sababli har bir mamlakat o'z iqtisodiyotini modernizatsiya qilish, tadbirkorlik faoliyatini qo'llab-quvvatlash va investitsiyalarni jalb etish orqali barqaror iqtisodiy o'sishni ta'minlashga intiladi. O'zbekiston tajribasi ham iqtisodiy islohotlar va bozor tamoyillariga asoslangan rivojlanish mamlakatning iqtisodiy salohiyatini oshirish, aholi farovonligini yuksaltirish va kelajak taraqqiyoti uchun mustahkam poydevor yaratishda muhim ahamiyat kasb etishini ko'rsatmoqda. Demak, iqtisodiy o'sishning mohiyati faqat iqtisodiy ko'rsatkichlarning ortishida emas, balki inson manfaatlari, ijtimoiy barqarorlik va milliy taraqqiyotning ta'minlanishida namoyon bo'ladi. Barqaror va sifatli iqtisodiy o'sishga erishish esa har qanday davlatning uzoq muddatli rivojlanish strategiyasining asosiy maqsadi bo'lib qoladi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Tirkashev.U. // Iqtisodiy o'sish darajasini ifodalovchi ko'rsatkichlar tizimi // Scientific practical conference. - 2025. - t. 1. - №. 1. - c. 66-69.
2. Baxtiyorovna.N.G. // O'zbekistonda iqtisodiy o'sish va unga ta'sir etuvchi omillar // Новости образования: исследование в XXI веке. - 2025. - т. 3. - №. 32. - с. 558-562.
3. Oyjamol.Y. // Iqtisodiy o'sish va unga ta'sir etuvchi omillar // Modern education and development. - 2025. - т. 40. - №. 7. - с. 45-49.
4. Urumbayev.Y.P., Mansurovna.R.D. // Iqtisodiy o'sish va mehnat unumdorligining o'zaro bog'liqligi // Shokh library. - 2025. - т. 1. - №. 11.
5. Shodmonov.Sh.Sh., G'afurov.U.V., Alimuhamedov.U.A. (2020). // Iqtisodiyot nazariyasi. // Iqtisod-moliya.
6. Vahobov.A.V., Xajibakiyev.Sh.X., Ishanxodjayev.M.M. (2019). // Jahon iqtisodiyoti va xalqaro iqtisodiy munosabatlar. // Baktria press.
7. <https://uz.wikipedia.org> sayti.
8. <https://inlibrary.uz> sayti.
9. <https://arxiv.uz> sayti.

-
- 13.00.00 Pedagogika fanlari
 - 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
 - 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
 - 13.00.03 Maxsus pedagogika
 - 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
 - 13.00.07 Ta'limda menejment
 - 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
 - 07.00.00 Tarix fanlari
 - 19.00.00 Psixologiya fanlari
 - 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
 - 02.00.00 Kimyo fanlari
 - 03.00.00 Biologiya fanlari
 - 09.00.00 Falsafa fanlari
 - 10.00.00 Filologiya fanlari
 - 11.00.00 Geografiya fanlari

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Mas'ul muharrir: Ramzidin Ashurov

Ingliz tili muharriri: Murod Xoliyorov

Musahhih: Alibek Zokirov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2026. №7(1)

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali 26.09.2023-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №C-5669363 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: № 136361.

Manzirimiz: Toshkent shahar, Yunusobod tumani
19-mavze, 17-uy.